

Kronkelveld Jaarverslag 2020

Voorwoord

Het afgelopen jaar was door de komst van een nieuw coronavirus voor de vrijwilligers en Kronkelveld een bijzonder jaar.

Tijdens de beheerwerkzaamheden moesten we ons houden aan voorgeschreven richtlijnen van het RIVM. Deze legden ons beperkingen op in afstand en in het aantal vrijwilligers dat op een werkdag aan de slag mocht gaan.

Ondanks de maanden met beperkingen heeft Kronkelveld daar niet onder geleden; de maandelijkse seizoen gebonden planning is ook met een kleine groep goed uitgevoerd. Er is gezaaid op het Bedauwde Bramen veld. Helaas hebben de zaden, door gebrek aan zonlicht, weinig kans gekregen om zich goed te ontwikkelen.

De warme zomer van dit jaar heeft de poel niet drooggelegd. Er had zich in het voorjaar, door veel regenval, een waterbekken gevormd waar de waterstand van de poel het hele jaar van heeft kunnen profiteren.

Het was een jaar waarin temperatuur records werden gebroken. Januari, februari en april hadden sinds de tijd dat men dat is gaan bijhouden, dagen met hoge temperaturen. De maand november van dit jaar kunnen we aan het rijtje toevoegen.

Er zijn op verschillende plekken binnen het gebied opnieuw 1000 bollen geplant. Ze zullen een uitstekende voedselbron zijn voor de bijen die in het voorjaar Kronkelveld aandoen. Dit jaar hebben we de komst van de IJsvogel en de Oeverzwaluw moeten missen; de wand achter de poel werd helaas teveel als speelobject beschouwd. De flyers met Kronkelveld info, die in de nieuwe wijk (de Woudlaar) zijn rondgebracht, hebben dat niet kunnen verhinderen.

Al zeventien jaar hebben Konijnen een goede leefomgeving in Kronkelveld. Ze bouwen er holen en brengen nageslacht voort. Helaas is een nieuwe konijnenburcht door spelende kinderen vernield. Door de overheid is het Haas en het Konijn op de Rode Lijst 2020 van zoogdieren geplaatst. Dit houdt in dat ze zijn toegevoegd aan de lijst van zoogdieren die met uitsterven bedreigd worden. Betreden van het gebied is daarom mede door de aanwezigheid van het Konijn aan wetgeving gebonden. Zo ook is het vernielen van burchten en verstoren van de leefomgeving.

Voorafgaande aan de bouw van de Laren is door de gemeente Almere archeologisch onderzoek verricht naar Neolithische overblijfselen. In Kronkelveld is ter hoogte van de dubbele rij Abelen, een vindplaats van de Jager-verzamelaars (ca. 4000 v. Chr.) gevonden. Een vondst, die wat mij betreft, tot de verbeelding spreekt.

De foto's in dit Kronkelveld Jaarverslag van 2020 zijn gemaakt door:
Gerda Roelofs en Irene Hoff.

Sia Schipper

Coördinator Kronkelveld

Almere Haven 11 november 2020.

De werkoctend in Kronkelveld van 15 februari 2020:

Wie waren er op deze werkoctend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Rob Mooijen, Jim Jansen, Jeanne Horst, Eric Bodar, Karin Lammers, Bram Mobron, Irene Hoff, Diny Hegeman, Fokko Minnema en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Wilgen geknot met takkenschaar en/of zaag.
- Zwerfvuil opgeruimd.
- Takkenrillen aangevuld en hersteld.
- Info borden schoongemaakt.
- Flyers in de Woudlaar rondgebracht.
- Een kruiwagen scherpzand voor de oeverwalwand is weggehaald bij de Woudlaar .
- Bosrank verwijderd.

Voorafgaande aan deze werkoctend was het weer nog een beetje onstuimig door de storm Ciara die vorig weekend over ons land raasde. Van de voorloper van storm Dennis met landinwaarts windstoten van 75 tot 90 km/uur hadden we geen last. Omdat Kronkelveld anderhalve meter lager ligt dan straatniveau, werken we er in de beschutting. Gelukkig was het op zaterdag ook nog eens droog met extreem zachte temperaturen van tussen de 12 en 16 graden. De bollen komen op. Kleine polletjes Sneeuwkllokjes bloeien.

Alle beheerwerkzaamheden en het rondbrengen van de flyers op de Woudlaar zijn naar volle tevredenheid op deze werkdag gedaan. Kronkelveld mag blij zijn met de grote en kleine vrijwilligers. Het gebied is en blijft een groene verbinding tussen mensen en natuur.

Na een uur hard werken en je flink inspinnen is even pauzeren aan de picknickbank een heerlijk en gezellig moment.

Boreale bossen zijn de longen van de aarde.

Het boreale woud is de grootste vegetatiezone op aarde en beslaat 29 % van het totale bosgebied. Met een oppervlakte van zo'n negen miljoen vierkante kilometer is het aanzienlijk groter dan het Amazone-regenwoud. Met name in Rusland is sinds de val van het communisme de ontbossing enorm toegenomen. Boreale bossen zetten op grote schaal koolstofdioxide om in zuurstof. Een gemiddelde boom produceert in honderd jaar genoeg zuurstof om een persoon twintig jaar van te laten ademen. Het tropisch regenwoud en het boreale woud vormen samen de longen van onze aarde. Toch is minder dan twaalf procent van deze bossen beschermd gebied.

Een **boreale zone** is het overgangsgedebied tussen de gematigde en de [toendrazone](#) op de continenten van het noordelijk halfrond. Het is een gebied met een [subarctisch klimaat](#), ruwweg tussen 55° en 70° Noorderbreedte. Grote delen van dit gebied zijn met bos bedekt, voor veel vormen van landbouw is het er te koud. De boreale bossen in deze zone worden ook [taiga](#) genoemd, vooral in Europa en Azië. (Wikipedia)

De werkochtend in Kronkelveld van 14 maart 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Jim Jansen, Eric Bodar, Irene Hoff, Diny Hegeman, Fokko Minnema, Roel Wierenga, Jelle Wierenga, Tijmen Wierenga, Lieke Wierenga Gert-Jan Hoksberg, Marijn Hoksberg, Giel Hoksberg, Hanne Hoksberg, Karen van Damme, Ouwe van der Molen en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Het zwerfvuil opgeruimd.
- Abelen verwijderd met de kettingzaag.
- De Broeihoop gekeerd.
- Gewerkt aan de Oeverwaluw/IJsvogelwand.
- Bosrank verwijderd.

Op deze werkochtend was er noch storm, noch regen. Na een nacht met lichte nachtvorst en 's morgens wat mist liet de zon zich weldra zien. Een prima ochtend om in Kronkelveld aan het werk te gaan met in ons achterhoofd de wettelijk bepaalde richtlijnen om een besmetting met COVID 19 te voorkomen. Nederland is door de pandemie welke sinds de voorjaarsvakantie van februari door Nederland gaat in de ban, maar gelukkig niet op slot. De werkochtend ging daarom gewoon door.

Er is op deze werkdag door groot en klein hard gewerkt. Twee uur in Kronkelveld zorgde, in deze coronacrisis tijd, voor een heerlijke ontspanning en even het hoofd leeg maken. Dat is ook een verdiensite van Kronkelveld.

De werkochtend in Kronkelveld van 11 april 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Eric Bodar, Karin Lammers, Bram Mobron Irene Hoff en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- De takken, die langs het pad liggen in kleine stukken geknipt.
- De poel vrijgemaakt van hout e.d.
- Zwerfvuil opgeruimd in Kronkelveld en in de buurt.
- Zaad van St. Janskruid, Ratelaar, Lavatera en Kaasjeskruid gezaaid.

Anemoon.

Daslook

Uit onderzoek blijkt dat mensen die een tuin of balkon hebben met groen en bloemen zich gelukkiger voelen.

Het was zaterdag, “Stille zaterdag” voor Pasen. We zouden met elkaar opnieuw een werkochtend in Kronkelveld hebben. Ja, zouden want door de COVID 19 uitbraak konden we helaas niet allemaal naar de werkochtend komen.

Het RIVM raadt ons op dit moment, naast de al bekende voorschriften, aan om met slechts drie personen aan de slag te gaan en de afstand van 1.50 m. te hanteren. We moeten daaraan gehoor geven, want anders konden we een flinke boete van 390 euro aan ons broek krijgen. Het was maar goed ook dat we de richtlijnen hadden opgevolgd, want bij vertrek uit Kronkelveld passeerde ons een politieauto met daarin zeer oplettende agenten.

De poel met wand waarin de graafbijen in het zonnetje aan het werk zijn.

5 april van dit jaar was officieel de warmste dag ooit. Het werd 19.5 graden. Het was met 31 januari en 16 februari het derde warmte record in 2020.

We hebben op deze werkdag niet al de geplande werkzaamheden kunnen uitvoeren. De bomen komen opnieuw in blad. Wilgen, Berken en Zoete kers bloeien. Je ruikt de zoete nectar. De bijna 1000 bollen op de verschillende veldjes bloeien volop in de zon. Voorjaarsvogels lieten zich nog weinig horen. Kronkelveld gaf ons de nodige ontspanning in deze onzekere viruscrisistijd. Het was letterlijk en figuurlijk een mooie "Stille zaterdag" voor Pasen.

De werkochtend in Kronkelveld van 16 mei 2020:

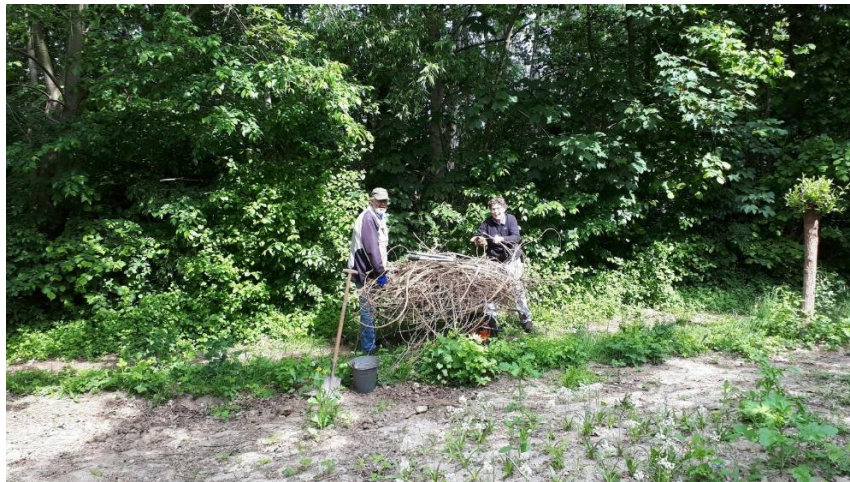
Wie waren er op deze werkochtend: Ouwe van der Molen, Paul Roelofs, Rob Mooijen, Eric Bodar, Irene Hoff, Lieke Wierenga, Hanne Hoksberg en Sia Schipper.

Wat hebben we met elkaar aan beheerwerkzaamheden gedaan:

- Met de bosmaaier gemaaid; de totale rand van Kronkelveld en bij de bank aan de kant van het Dunloppad.
- De poel vrijgemaakt van hout e.d.
- Een takkenril op de erfscheiding van de Woudlaar/Kronkelveld gemaakt. Oude stammen achter de broeihuop gelegd.
- Op het afgegraven veldje een deel van de veldbloemen mix ingezaaid. Kleine uitlopers van de Bedauwde Braam uitgespit.
- Aan de Meerveldstraat bomen en struiken gesnoeid.
- Bosrank "afval" van het pad verwijderd.
- Een Kleine Abeel is gezaagd voor de takkenril. Een Hondсроos, aan de Meerveldstraat, krijgt nu meer zon.

De nieuwe bewoners van de Woudlaar kregen dit voorjaar een Kronkelveld-flyer in de bus met tekst en uitleg over beschermde flora en fauna in Kronkelveld. Tot op heden is het blijkbaar moeilijk om Kronkelveld als een bijzonder stukje natuur te beschouwen. Een olifanten paadje dwars door de nieuw aangeplante Beukhaag en over de broeihuop zijn daarvan een resultaat. Een nieuwe takkenril is gemaakt en met Henk Winter is overlegd om in het najaar nieuwe struiken te gaan planten. Struiken die in het voorjaar prachtig bloeien en nectar geven aan bijen en in de herfst bessen dragen voor Merels, Lijsters en andere vogels, die vruchtvlees en zaden op het menu hebben.

Verdroging van de Veluwe:

Onder de Veluwe ligt het grootste zoetwaterreservoir van Nederland. Een voorraad met tien keer zoveel water als in het hele IJsselmeer aldus de dijkgraaf van het Veluwse waterschap. Zij gelooft niet dat sluisen en stuwen een oplossing zijn voor de droogte. Zij gelooft in een natuurlijke werking. Neem Flevoland, de polderbodem zuigt aan de zoetwaterbel van de Veluwe. Dat schone water gaat onder de randmeren door en dat verpompen we in Flevoland grotendeels richting het IJsselmeer. Dit kun je ook onder de Veluwe vasthouden en gebruiken als drinkwater. Je zou volgens de dijkgraaf Biesbosch-achtige waterbekkens kunnen aanleggen. Maar er zijn nu direct oplossingen nodig. Vanaf 18 mei mag er geen oppervlaktewater worden onttrokken aan het werkgebied van de Veluwe. Daarnaast dreigt een algeheel verbod op grondwateronttrekking. De droogte, maar ook alle andere grote veranderingen staan niet op zichzelf. Het vraagt van iedereen aanpassing.

Het Corona virus is nog niet uitgedoofd. De maatregelen die ons als vrijwilliger iets meer vrijheid geven tijdens deze intelligente lockdown-tijd, worden ook voor de werkoctenden in Kronkelveld gebruikt. Met zes vrijwilligers, die zich voor deze werkoctend hadden aangemeld, is veel werk verzet. Het werken in de buitenlucht heeft minder invloed op de verspreiding van het virus, toch moesten we goed in de gaten houden om wel op 1.5 meter afstand van elkaar aan het werk te zijn.

De werkochtend in Kronkelveld van 13 juni 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Jeanne Horst, Eric Bodar, Irene Hoff, Roel Wierenga, Jelle Wierenga, Tijmen Wierenga, Lieke Wierenga, Rob Mooijen, Jim Janssen, Marijn Hoksberg, Hanne Hoksberg en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Maaien met de zeis.
- Snoeien langs het pad door Kronkelveld/de Meerveldstraat en bij het Paaseiland beeld.
- Takkenril op wand achter de poel verwijderen.
- Bedauwde Braam uitsteken op het ingezaaide veldje en opnieuw inzaaien.
- Vogel en vleermuiskasten ophangen, ter bestrijding van de Eikenprocessierups.

Met het in acht nemen van de corona RIVM adviezen, was het met de vele vrijwilligers die er die ochtend bij konden zijn een ontzettend prettige werkdag. Werken in het groen zet je denken even op "uit". Alle beheerwerkzaamheden zijn met elkaar uitgevoerd, waardoor Kronkelveld er opnieuw om als door een ringetje te halen bij ligt.

Als we onze biodiversiteit echt willen herstellen, dan zal ons hele landschap daaraan bij moeten dragen, stellen Marc van den Tweel, directeur van Vereniging Natuurmonumenten, en Hank Bartelink, directeur van Landschappen NL.

Marc van den Tweel en Hank Bartelink, 6 juni 2020.

Beschermde planten en dieren dreigen massaal uit Nederland te verdwijnen, schreef Trouw op 28 mei. De krant schetst een gitzwart beeld van de staat van onze natuur. Laten we duidelijk zijn: de analyse is simpelweg correct. Maar de noodzakelijke oplossingen zijn een stuk complexer.

In de jaren dertig van de vorige eeuw besloten de oprichters van Natuurmonumenten dat met in totaal 50.000 hectare beschermde natuur in Nederland hun missie zou zijn volbracht. Daaruit blijkt hoezeer mensen er destijds van overtuigd waren dat ons hele landschap zou blijven bijdragen aan het behoud van een gezonde basis aan planten en dieren. Ze konden onmogelijk vermoeden hoe het omringende landschap binnen een eeuw totaal zou verarmen. Dat zelfs de meest algemene boerenlandvogels als Kievit, leeuwerik en graspieper op de Rode lijst van bedreigde soorten zouden belanden.

Met de rug tegen de muur

Wij, Vereniging Natuurmonumenten en de provinciale Landschappen, beheren onze natuurgebieden met man en macht, al meer dan een eeuw. Maar ook wij staan met onze rug tegen de muur, in een steeds leger en stiller landschap. We verbinden natuurgebieden met elkaar, geven natuur de ruimte om te groeien en doen wat we kunnen om negatieve invloeden van buiten te weren: stikstofoverschot, vervuild water, zwerfafval, drugsdumpingen. Door die inspanningen gaat het in de meeste natuurgebieden matig tot redelijk goed. De decennialange afname van planten en dieren is in onze gebieden min of meer tot stilstand gekomen. In Nederland is nu meer dan 500.000 hectare natuur beschermd. Meer dan tienmaal zoveel als destijds voldoende werd geacht voor een blijvend rijk, mooi en leefbaar Nederland. Maar nu het omringende landschap steeds minder ruimte biedt voor planten en dieren, is de 13 procent die Nederland heeft aan beschermd natuurgebied volstrekt ontoereikend. De natuur kraakt en zucht onder ons intensieve

landgebruik; in Nederland, maar ook in de rest van de wereld. In Noordwest-Europa is meer dan de helft van alle insecten verdwenen. Vrijwel alle soorten wilde bijen – ruim 300 – zijn in hun voortbestaan bedreigd. Vogels. Vlinders. Ze kelderen met een neergaande trend rechtstreeks de vergetelheid in. Er lijkt in ons land geen ruimte voor wolf, korhoen, steenmarter, vos en grutto.

Natuur gevangen in bloemperkjes

We zijn onze planeet gaan beschouwen als onze achtertuin; elke centimeter efficiënt ingericht, met de natuur gevangen in bloemperkjes. Maar elk aspect van onze leefomgeving is direct of indirect verbonden met natuur. Het beschermen van natuur in speciale reservaten was en is een nobel streven. En harde noodzaak. En Natuurmonumenten en de provinciale Landschappen zullen die parels blijven beschermen. Maar als we onze natuur écht willen herstellen, dan zal ons hele landschap daaraan bij moeten dragen.

De alarmerende analyse in Trouw roept de vraag op of we bereid zijn, in de volle breedte, om ons land te delen met andere soorten. Een gezonde planeet is een planeet die bruist van het leven. En dus moeten we ons opnieuw afvragen hoe we met lucht, water en bestrijdingsmiddelen omgaan, hoe we ons landschap willen inrichten en of we daarin ook rekening willen houden met planten en dieren.

Er is niet één oplossing om onze natuur te redden. Het is niet genoeg om het Europese Natuurnetwerk af te maken – maar het is wel nodig. Het is niet genoeg om tuinen te ontstennen en steden te vergroenen. Het is niet genoeg om onze landbouw drastisch te verduurzamen. Het is niet genoeg om slimmer en zuiniger om te gaan met ons water. Maar het is wel nodig. Allemaal. Wat Trouw publiceerde, is een wake-upcall die we niet mógen negeren. Alleen zó voorkomen we dat over tien jaar eenzelfde artikel in Trouw verschijnt, met nóg dramatischer cijfers.

Je kunt ook Lezen:

Hoe dertig jaar beleid en 11 miljard de natuur niks hebben opgeleverd

Trouw 6 juni 2020.

De werkochtend in Kronkelveld van 18 juli 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Eric Bodar, Karin Lammers, Bram Mobron, Irene Hoff, Diny Hegeman en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Snoeien aan de Meerveldstraat.
- Bosrank verwijderen bij Paaseiland beeld.
- Zaaïen bij de wand achter de poel.
- Maaïen met de zeis; de ingang aan het Dunloppad.

Met een kleine groep vrijwilligers, het is vakantietijd, is op deze zomerse werkochtend veel werk verzet. Aan de voorkant van Kronkelveld, aan het Dunloppad, is Abelen opschot en een veelheid aan overhangende kruiden verwijderd.

De Sleedoorn, Iep en Wilg zijn aan de Meerveldstraat flink teruggesnoeid. Zelfs met een paraplu kan er weer prettig op de stoep gewandeld worden.

De ingang van Kronkelveld aan het Dunloppad is gemaaid met de zeis het maaïafval is in een smalle strook aan de takkenril van het pad verwerkt.

We hebben ons helaas nog steeds, in verband met het coronavirus, aan de richtlijnen van het RIVM te houden. Gelukkig veroorzaken deze, voor het werken in Kronkelveld, geen extra problemen. De werkzaamheden doe je veelal het prettigst alleen en koffie drinken kan op gepaste afstand aan de picknicktafel. De zweetdruppeltjes vielen, maar desondanks ligt Kronkelveld er opnieuw aantrekkelijk bij.

Onze steden zitten vol gevaarlijke exoten en nutteloze stadshaters

De blauwe metselbij. Beeld Menno Reemer

De stad zit vol insecten, die je op het platteland niet snel aantreft. Entomoloog Roy Kleukers bracht er inmiddels duizenden in kaart, maar betwijfelt wel hun nut.

Monica Wesseling Trouw, 15 juni 2020

De insecten in de stad zijn goed voor de biodiversiteit en de liefde voor de natuur, maar hebben weinig nut voor de rijkdom van de échte natuurgebieden. “Niet dat er geen leuke beesten voorkomen. Echte stedelingen. Wat te denken van de stadsreus, een enorme zweefvlieg die op de gevreesde hoornaar lijkt, of de blauwe metselbij, een bijtje dat veel nestelt in bijenhotels”, zegt entomoloog Roy Kleukers van EIS Kenniscentrum Insecten.

Hun ecologische waarde mag dan relatief zijn, het enthousiasme van Kleukers voor ‘stadsinsecten’ is er niet minder om. “De huiskrekkel, ook zo eentje. Zijn geluid, pri pri pri, kun je echt alleen maar in verwarmde ruimten horen. Geinig hoor, zo’n krekkel in je

huiskamer. Voelt toch een beetje aan als op vakantie. Geinige insecten, maar ook knap vervelende. Zoals de oprukkende plaagmier, een miertje met enorme graafwoede. Ontstaan complete verzakkingen door...”

Kleukers deed de afgelopen tijd onderzoek naar de insectenbevolking van de stad. Nog lang niet uitputtend, hij bekeek 2614 van de ongeveer 24.000 soorten insecten en andere kleine bestjes die in ons land leven. De eerste lijnen zijn zichtbaar. “Er zijn echte stedelingen, maar ook regelrechte stadshaters.”

De huiskrekel, veelgehoord in woonkamers. ‘Zijn geluid, pri pri pri, kun je echt alleen maar in verwarmde ruimten horen.’ Beeld Roy Kleukers

De mijten, luizen, vlooien, dansmuggen en tal van andere groepen hebben we nog niet echt goed bekeken dus de groep stedelingen wordt ongetwijfeld nog veel groter. Denk alleen al aan de kattenvlo, de meeltor en het zilvertisje en de huisstofmijt.”

De stad is vol insecten. Een doorsnee-huis, dus niet een van een verloederd, vervuild persoon, kent al gauw zo’n honderd soorten ongewervelde medebewoners, schat Kleukers. “Meer dan 100.000 individuen heb je zo.”

Soortenrijk

Een zoektocht in eigen huis levert een flink aantal ongewervelde medebewoners. Om maar een paar te noemen: huisvlieg, huisspin, WC-motmug, springstaarten, vlooien op kat en hond, kelderpissebed, tapijtkevers, zilvervisjes, hoofd-, stof- en/of bladluis, meelworm, fruitvlieg, bladpootwants, grote trilspin en nog veel en veel meer.

Rotsformaties

Het stedelijk gebied is voor insecten wel wezenlijk anders dan het buitengebied, legt Kleukers uit. Buiten vind je vooral klei en veen terwijl de stad zich kenmerkt door stenen en andere ‘rotsformaties’. Het is er warmer, er groeien vreemde planten zoals platanen en gekweekte tuinplanten en er hangen kunstmatige bijenhôtels. De stad is anders en de bevolking daarmee ook. De vreemde planten brengen de plataannetwants op de platanen, de wikkebij op de wikke en het vetplantgitje op hemelsleutel. Moeiteloos verlengt de entomoloog de bijna poëtische lijst van ongewervelde echte stadsbewoners. De bonte knotswesp is als parasiet van bladsnijderbijen gebonden aan bijenhôtels terwijl de grote muurspinnendoder net als haar spinnenprooien zelf muren tot favoriet leefgebied heeft verkozen. De eerste drie plus onder meer de iepenwants leven zelfs uitsluitend in de stad; in de natuur zul je ze niet tegenkomen. De witvoetmier en de faraomier zijn alleen binnenshuis en in kassen te vinden.

De plaagmier. ‘Miertje met enorme graafwoede. Ontstaan complete verzakkingen door. Beeld Roy Kleukers

Naast de echte stedelingen zijn er natuurlijk ook pertinente stadshaters. Wrattenbijter, sierlijke witsnuitlibel of speerwaterjuffer tref je nooit ‘binnen de stadsmuren’. Hoogstens opgeprikt en dood in een wetenschappelijke collectie of museale omgeving.

Nieuwkomers

De ongewervelde stadsbevolking groeit flink, constateert Kleukers. De afgelopen tien jaar kwamen er, zo schat de ecooloog, tientallen soorten bij. “En de stedelingen zijn echt niet allemaal exoten”, constateert hij. Ongeveer een derde komt van oudsher in de stad voor, bijvoorbeeld omdat ze gebonden zijn aan algemene planten die binnen en buiten de stad groeien. Een derde is recent op eigen kracht in het stedelijk gebied terechtgekomen, vaak als gevolg van de opwarming. De stadsreus bijvoorbeeld. Deze, met zijn drie centimeter, forse zweefvlieg is op eigen vleugels vanuit het zuiden naar ons land gevlogen.

What’s in a name

Soms is stads niet stads. Ondanks hun naam komen de tuinhommel en tuinspinnendoder niet speciaal veel in de stad voor. Tuinbladsnijder, tuingitje, stadsreus en huiskrekel mag je wel met recht stedelingen noemen.

Een derde van de stedelijke nieuwkomers is door de mens al dan niet moedwillig geïntroduceerd; de soms schadelijke exoten. Zo lijkt het Aziatisch lieveheersbeestje te concurreren met inheemse lieveheersbeestjes en kunnen exotische mieren voor enorme bestrijdingskosten zorgen in woonwijken. “Een heel klein deel van de stadsbewoners is wat je schadelijk zou kunnen noemen, het overgrote deel draagt gewoon mooi bij aan de stedelijke biodiversiteit. Ze brengen de natuur dichterbij de stedeling. De ‘buitenwereld’ heeft er niet veel aan, de zeldzame soorten al helemaal niet.” De top-20 van de stadsinsecten is zo’n beetje het onkruid onder de insecten. Dieren die het overal wel best vinden, natuurlijk mits er eten en schuilplekken te vinden zijn.

Honkvast

Omdat de stad zo afwijkend is, kunnen de stedelingen nooit in het buitengebied aarden net zomin als de echte bijzonderheden van de natuurgebieden zoals de veenmier, sierlijke

witsnuitlibel of kleine groene sabelsprinkhaan het in de stad uithouden. Daarmee kan de stad nooit als brongebied voor zeldzame en dus kwetsbare buitenbeesten dienen, noch als stapsteen voor de minder gangbare ongewervelden die van het ene naar het andere natuurgebied willen springen. “Maar dat betekent óók dat de echte stedelingen nooit een gevaar kunnen worden voor zeldzame insecten in de natuurgebieden zoals de grote, groene glazenmaker of blauwvleugelsprinkhaan. Elk nadeel heeft zijn voordeel.”

Lees ook:

Mooiste flora staat gewoon op straat

Bijzondere plantensoorten staan niet alleen in natuurgebieden, maar verrassend vaak als onkruid tussen de straatstenen. De doorsnee stedeling begint deze ‘gewildgroei’ steeds meer te waarderen, merkt Ton Denters, schrijver van de nieuwe [Stadsflora van de lage landen](#)

De werkochtend in Kronkelveld van 15 augustus 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Karin Lammers, Bram Mobron, Karen van Damme, Gert-Jan Hoksberg, Hanne Hoksberg, Marijn Hoksberg, Giel Hoksberg, Irene Hoff en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Takkenrillen herstellen.
- Gesnoeid langs het pad door Kronkelveld en aan de rand van het Dunloppad.
- Opschot van Abelen en Veldesdoorn uitgestoken op een kruidenveld bij de Abelen.
- Bedauwde Braam uitgestoken.

Een record aantal dagen, met tropische temperaturen, gingen vooraf aan deze maandelijkse werkochtend. Vanaf 1901 worden de hittegolf metingen door het KNMI genoteerd. De hittegolf van juli/augustus, met temperaturen van 35 graden Celsius, duurde in totaal 11 dagen. Zo'n hittegolf was sinds 1901, toen het KNMI met meten begon, niet voorgekomen. De ochtend startte met een temperatuur van 20 graden! De hevige onweersbui van vrijdagavond zorgde voor een nevelige ochtend. Het voelde vrij benauwd aan. Er was nauwelijks sprake van een heerlijk verfrissend windje. De temperatuur liep die ochtend alweer snel op naar zomerse waarden, waardoor het toch weer zweten werd.

In de met Haagwinde begroeide wand achter de poel is op deze werkochtend een burcht van een vos ontdekt. Een paar jaar geleden zijn de vossen van het veld achter Kronkelveld "verjaagd" om plaats te maken voor de Woudlaar. Nu zijn ze toch weer terug in een voor hen bekende leefomgeving waar genoeg te verhapstukken valt.

Oud en jong hebben, net voordat de scholen weer gaan beginnen, Kronkelveld een extra opfrisbeurt gegeven. Het was gezellig om elkaar weer te zien en op de nog steeds gepaste corona afstand te spreken.

De werkochtend in foto's

De vossenburcht in de wand achter de poel.

De stadsreus

Deze insecten foppen met hun wespachtige uiterlijk ook echte wespen

10 augustus 2020 dagblad Trouw

Weinig insecten worden zoveel gefotografeerd en opgestuurd naar determinatiesites en naar ondergetekende als de stadsreus. Mensen vragen meestal wat voor wesp of bij het is, en doen vaak een bezorgde suggestie: hoornaar? Aziatische hoornaar?

Mensen zijn gek op griezelbeestjes, zolang ze maar niet echt gevaarlijk zijn. Welnu, de stadsreus, ook wel genoemd hoornaar zweefvlieg, is volstrekt ongevaarlijk en kan zonder enige kans op beten of steken op een mens plaatsnemen. Niet dat een stadsreus dat gauw zal doen, hij of zij heeft er geen enkele baat bij, integendeel, dikke kans dat-ie voor wesp of hoornaar wordt uitgemaakt en een dodelijke oplawaai krijgt.

Een stadsreus of hoornaar zweefvlieg is een vlieg, met een op een hoornaar lijkend kleuren- en strepenpatroon. Dat is om vogels af te schrikken, niet om opgerolde kranten te lokken. Hij is de grootste van de familie der reuzen, en is daarmee 's lands grootste zweefvlieg.

Stadsreuzen vliegen, of zweven van mei tot oktober, met een duidelijke piek in juli en augustus. Ze houden wel van een lekker zonnetje en volgens mij nemen ze dankzij de warmere zomers toe. Ze zijn heel algemeen en bezoeken graag nectarrijke bloemen in parken en tuinen – ze zijn niet bang voor de bebouwde kom, zoals hun naam al verklapt. Op een bloem van bijvoorbeeld de vlinderstruik kan zo'n beestje geconcentreerd van de nectar zitten smullen en alles om zich heen vergeten. Vertrouwend op zijn uiterlijk hoeft-ie, afgezien van die krant, ook weinig te vrezen. De kans dat een stadsreus op de foto wordt gezet, is dan ook groot.

Deze insecten foppen met hun wespachtige uiterlijk niet alleen vogels en *Trouw*-lezers, maar ook echte wespen. Stadsreuslarven leven namelijk in een wespennest! Daar eten ze etensresten, dode wespenlarven en vast ook levende. De wespen laten hen met rust. De zweefvlieg-larven overwinteren in het nest dat de wespen in de herfst verlaten.

Iedere dag verwondert bioloog Koos Dijksterhuis zich over iets dat groeit of bloeit.

De werkochtend in Kronkelveld van 19 september 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Irene Hoff, Rob Mooijen, Diny Hegeman, Karen van Damme, Hanne Hoksberg, Roel Wierenga, Jelle Wierenga, Lieke Wierenga en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- We hebben het maaiafval, dat Ouwe van der Molen woensdag met de bosmaaier had gemaaid naar de broeihoop en de takkenrillen afgevoerd.
- De poel is geschoond met de sloothaak; het Hoornblad is zoveel mogelijk uit de poel "geharkt" en op de kant van de poel gelegd.
- Het Abelen opschot, aan het Dunlop pad, is met de takkenschaar verwijderd.

Zes dagen voorafgaande aan deze werkochtend was er voor de honderdste keer sprake van een warme dag. De grens van 20 graden werd opnieuw overschreden. Sinds 1901 is dit de elfde keer dat dit gebeurt. Van die elf waren er maar liefst zeven in deze eeuw. In 2016, 2017 en 2018 werden minimaal honderd warme dagen geteld.

Het was op deze werkochtend opnieuw droog en zonnig met een temperatuur van rond de 23 graden. Er stond een stevige noordenwind die voor de nodige verkoeling zorgde. De rottingslucht van dode bladeren en oud Hoornblad dat uit de poel kwam, was duidelijk te ruiken.

Het maaiafval van de kruiden tussen de Wilgen wordt op een berg geharkt.

Met de sloothak en een grashark wordt het Hoornblad uit de poel verwijderd.

Een Bontzandoojie in het herfstzonnetje.

De poel is geschoond en het maaiafval is uit Kronkelveld verwijderd en afgevoerd naar de broeihoop. Alle geplande werkzaamheden zijn gedaan. Het was opnieuw, dankzij een groot aantal helpende handen een fantastische werkdag in bijzondere natuur bij ons in de buurt.

Egels zijn nogal kieskeurig, maar met deze tips bouw je het ideale egelhuis in je tuin

De *Erinaceus europaeus*, de egel, in een tuin onderkomen. Beeld Education Images/Universal Image

Wat is er nou leuker dan een zelfgemaakt egelhuisje in de tuin klaarzetten? Let dan wel op de volgende bouwvoorschriften en interieurtips, want egels zijn nogal kieskeurig.

Frank Straver 25 augustus 2020, 9:56

In de natuur regelen egels zelf hun onderkomen, om te slapen en om jonkies te baren. Maar als ze door achtertuinen trippelen – en dat doen ze – kan het handig zijn om een huisje voor ze klaar te zetten. Dat kan de stekelige dieren helpen, zegt de Egelwerkgroep Nederland. “Een egelhuis dient als kant-en-klare slaapkamer in de winter en vanaf april als broedplaats”, zegt Merel Klaarmond van het netwerk. Wie de egel in eigen tuin een warm welkom wil bieden, geeft ze wel wat tips mee.

Ten eerste de ingang. Die moet vrij klein zijn, iets van 13 bij 13 centimeter. Zo'n smalle entree houdt eventuele roofdieren of loslopende honden buiten. Katten vormen volgens de Egelwerkgroep meestal geen bedreiging, maar hoe dan ook is een egel gesteld op rust.

Vandaar ook dat er een dringend advies hoort bij de plaatsing van een egelhuis. In een rustige hoek, liefst bij struiken, de composthoop of takken. En nee: niet met de ingang naar je eigen zithoek of raam toegedraaid.

Onbehandeld hout

Dat mensen graag willen weten of ze al een wandelende prikkelbol op bezoek hebben, dat snapt Klaarmond natuurlijk. Leg dan liever een beetje voer neer, dan merk je ook wel of er bezoek is. Het spotten van uitwerpselen kan ook blijk geven van een egel die zijn intrek genomen heeft in een aangeboden egelhuis. En wie zich echt niet kan bedwingen, kan beter een cameraatje ophangen, tipt de Egelwerkgroep. Maar één keertje zelf gluren, dat kan toch geen kwaad? “Absoluut niet doen”, stelt de werkgroep resoluut. Nieuwsgierigheid kan fatale gevolgen hebben. “Een egel die tijdens zijn winterslaap gestoord wordt kan verhongeren en een verstoord nest met jonge egels kan verlaten worden.

Mooi klaarzetten dus, en verder vooral niets meer aan doen. De inrichting vooraf, daar mag je bij het faciliteren van een egelhuis wel je best op doen. Droge vulling, zoals bladeren of snippers van *Trouw*, dat kan de egel op prijs stellen. Zolang het maar droog is en met wat ventilatie, om schimmel te voorkomen.

Het kan geen kwaad, adviseert de Egelwerkgroep, om een egelhuis tussen het einde van de winterslaap (mei/april) en de start van het broedseizoen (rond mei) even te reinigen. “Maak het egelhuisje bij voorkeur 's avonds schoon”, raadt de Egelwerkgroep aan, “als eventuele bewoners de hort op zijn.”

Niet al te ijverig. Een poetsbeurt met kokend water en wat verse vulling volstaat. Ga nooit met schoonmaakmiddelen aan de gang, want dit kan gifstoffen achterlaten. Vandaar ook het dringende advies om bij het timmeren van een eigen egelhuis altijd onbehandeld hout te

gebruiken, zonder lijm of chemicaliën. Wie interesse heeft, kan op de website van de Egelwerkgroep Nederland een bouwinstructie vinden, met de ideale afmetingen.

Geen haverhout

Een huisje maken van steen kan ook zolang het dak niet lekt. Wie geen zin heeft om te knutselen, of twee linkerhanden heeft, kan ook een egelhuis bestellen. “Die zijn vaak ook prima”, zegt Klaarmond. Al bleek onlangs uit onderzoek van de Britse University of Reading dat egels vaker gebruikmaken van zelfgemaakte dan van gekochte egelhuizen. Klaarmond denkt dat dit vooral ligt aan de toewijding van mensen die zelf een stulpje voor de insecteneter maken. “Zij stoppen er veel moeite in. Wie zo betrokken is dat hij zelf een egelhuis bouwt, denkt aan het hele plaatje.” Want een egelhuis plaatsen is één, maar het soms lawaaiige prikkeldier laat zich ook door de verdere entourage verleiden.

“Bied eten aan”, zegt Klaarmond. Een natuurlijke inrichting, met bloemen, helpt daarbij. “Een insectentuin is een egeltuon, daar zijn ze dol op.” Kattenbrokken vallen ook in de smaak. Speciaal egelvoer kopen kan, maar hoeft niet. Als er een fruitboom in de tuin staat, kan een gevallen stukje appel in de smaak vallen. “Maar ga zeker niet aanrukken met de fruitmand.” Mensen zijn te snel geneigd om egels iets te geven dat ze zelf lekker vinden. “Haverhout enzo. Niet doen.”

Als het op drinken aankomt volstaat water. “Geen melk geven”, zegt Klaarmond. “Dat melk goed is voor egels is een hardnekkig misverstand. Ze krijgen er diarree van.” Ook handig is het aanleggen van een ‘egelsnelweg’, een gaatje door de heg of schutting zodat het beestje desgewenst naar de burens kan oversteken. Een absolute misstap is de inzet van een automatische grasmaaier. Zo’n zelfsturende robot kan de egel niet alleen vervelend in de weg rijden, maar ook ernstig verwonden.

Duurzaamheid & natuur Trouw september '20

De werkochtend in Kronkelveld van 24 oktober 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Eric Bodar, Karin Lammers, Bram Mobron, Diny Hegeman, Irene Hoff, Roel Wierenga, Tijmen Wierenga en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- Henk Winter had voor 1000 bollen gezorgd. Deze zijn op verschillende plekken geplant.
- Snoeiwerkzaamheden aan het Dunloppad bij de Paaseiland figuren.
- Gemaaid met de bosmaaier; langs het Dunloppad, bij de poel en een bloemenveld.
- Bosrank is verwijderd.

Het was op deze werkdag wederom droog. Slechts af en toe kwam de zon door de bewolking heen schijnen. Het werd niet warmer dan 15 graden. De wind uit het zuidwesten was matig. Het was prima weer om de 1000 voorjaarsbollen met elkaar te planten. In het vroege seizoen van 2021 zullen deze vele bollen een goede voedselbron zijn voor de bijen en de hommels die in het voorjaarszonnetje opzoek gaan naar nectar.

Alle 1000 bollen zijn met vereende kracht geplant en is er met de bosmaaier gemaaid. Alles onder het toezicht van de Paaseiland figuren. Ondanks alle aangescherpte corona restricties was het opnieuw een heerlijke werkdag. In deze nieuwe werkelijkheid is het buiten in het groen met elkaar samenwerking een verademing. Tijdens de beheeractiviteiten in Kronkelveld wordt het welzijn van mens en dier op een hoger plan getild. Dat is de reden waardoor dit beheerproject in deze tijd met allerlei onzekerheden zijn waarde dubbel en dwars heeft verdiend.

Hoogvliegende buizerds

Buizerd. Foto Ben Bokeh

Buiten zitten zonder iets te zien is onmogelijk. Heerlijk vind ik dat, maar het is ook wel eens lastig dat ik niet aan lezen toekom. En als er heel hoog een roofvogel overzeilt, zul je zien dat mijn kijker binnen ligt. Even pakken en de vogel is niet meer te vinden. Dat zijn meestal buizerds. Zeker op een warme, zonnige middag laten die zich omhoogtillen door stijgende warme lucht, thermiek genoemd. Ze cirkelen tot ze speldenprikjes aan het firmament zijn, om dan in een eindeloze glijvlucht kilometers in de gewenste richting te zweven. Daarbij halen ze hoge snelheden, ze verdwijnen snel uit zicht. De buizerd is de algemeenste roofvogel van Nederland. Volgens Sovon Vogelonderzoek zijn er zo'n vijftienduizend paren. Dat zijn dertigduizend buizerds, nog afgezien van vrijgezellen. Met de nieuwe generatie erbij zijn het er nog meer. Van augustus tot oktober trekken er ook nog eens tienduizenden over en door ons land zuidwaarts – broedvogels uit vooral Scandinavië. Een deel van die noorderlingen blijft de hele winter in Nederland, zodat hun winterse aantal kan oplopen tot vijftigduizend.

Met ruim een halve meter van kop tot staart en een spanwijdte tot bijna één meter dertig zijn buizerds grote vogels. Als ze met hun gestrekte vleugels en gespreide vingerveren hoog in de lucht cirkelen, maken ze de majestueuze indruk van een kleine arend. Zo koninklijk en statig als ze cirkelen, zo haastig maar behendig kunnen ze door het bos laveren. Meestal zie je ze op een paal langs de weg zitten, met scheve kop naar de grond loerend of zich daar een muis, kikker of iets anders eetbaars vertoont. Die buizerds kunnen donkerbruin zijn, maar ook bijna wit. In de nazomer en herfst zijn ze vooral overtrekkend te zien. Als ik op een zonnige middag met mijn verrekijker binnen handbereik op het gras ga liggen en naar boven tuur, zie ik vrijwel altijd buizerds, soms wel tien of twintig tegelijk.

(Natuurdagboek Trouw dinsdag 25 augustus '20)

Auteur [Koos Dijksterhuis](#) Geplaatst op [1 september 2020](#) Categorieën [Natuurdagboeken op dijksterhuis.net](#)

De werkochtend in Kronkelveld van 21 november 2020:

Wie waren er op deze werkochtend: Paul Roelofs, Gerda Roelofs, Diny Hegeman, Irene Hoff, Roel Wierenga, Tijmen Wierenga, Jelle Wierenga, Jim Jansen, José van Loo, Gert-Jan Hoksberg, Karen van Damme, Marijn Hoksberg, Ouwe van der Molen en Sia Schipper.

Wat hebben we gedaan:

- De achterste takkenril is hersteld; staanders zijn er opnieuw ingezet en het geheel is opgevuld met gezaagd Abelen hout en ander aanwezig hout.
- Bosrank is verwijderd.
- Het Bedauwde Bramen veld is geharkt. Van maaiafval en bladeren is een bladhoop gemaakt voor de egels.
- 2 Hazelaars zijn verwijderd aan het Bedauwde Braam veld.
- Dik Abelenhout is in kleine blokken gezaagd en verwerkt bij de achterste takkenril.
- Met blokken Abelenhout is in het midden van het Abelen pad een houtstapel gemaakt.

Een lagedruk gebied met weinig invloed op Nederland bepaalde op deze werkochtend het weer. Het regende weliswaar niet hard, maar af en toe viel er een beetje motregen. Er stond een stevige zuidwestenwind waardoor het met 8 graden niet koud aanvoelde.

Alle beheeractiviteiten zijn door een grote groep aanwezige vrijwilligers gedaan. Het gebied gaat voor een paar maanden, qua werkzaamheden, in ruststand. Dit jaar is aan iedereen, voor de trouwe inzet, ondanks de coronamaatregelen van het RIVM, een vogelkastje van Vogelbescherming cadeau gedaan.

De foto's van deze werkochtend zijn gemaakt door:
Gerda Roelofs en Irene Hoff

De planning en beheerwerkzaamheden van Kronkelveld 2021

De data voor de beheerwerkzaamheden worden jullie op de woensdag voorafgaande aan de zaterdagse werkdag (van 10.00 uur tot 12.00 uur) per mail toegestuurd. De planning kan door bepaalde omstandigheden worden aangepast.

13 februari	Wilgenknoten Takkenrillen herstellen en aanvullen Info borden schoon maken Snoeien Zwerfvuil verwijderen
13 maart	Opschot van Abelen en Kornoelje verwijderen Bedauwde Braam uitsteken met de schep Snoeien De Broeihoop keren
10 april	Maaien tussen de Knotwilgen. Maaiafval naar broeihoop Maaien pad Kronkelveld Onkruiden verwijderen bij de nieuw aangeplante bomen en struiken Bosrank verwijderen
15 mei	Snoeien Maaien Takkenrillen herstellen
12 juni	Maaien bij de Paaseiland figuren Overhangend groen langs de paden snoeien Opschot steken bij de Abelen
10 juli	Takkenrillen herstellen Kruiden maaien
14 augustus	Bedauwde Braam in middelste bos uitsteken met de schep
18 september	Poel schonen De wand achter de poel afsteken Maaien rondom de poel
16 oktober	Aan Dunlop pad bij de Paaseiland figuren snoeien. Brandnetels verwijderen bij de rozen.
20 november	Botanische bollen poten Bloemenveldjes maaien Maaien aan Dunlop pad